

فصل اول در بیان کلیات دین و سیاست
فصل دوم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل سوم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل چهارم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل پنجم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل ششم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل هفتم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل هشتم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل نهم در بیان مبانی دین و سیاست
فصل دهم در بیان مبانی دین و سیاست

از دموکراسی

تا مردم سالاری دینی

نگرشی بر اندیشه سیاسی دکتر علی شریعتی

دکتر صادق زیباکلام

فلسفه حقوق و عدالت در اصل کندی و کاوی پیرامون اندیشه یا فلسفه سیاسی مرحوم دکتر علی شریعتی می باشد از سه بخش نسبتاً مجزی تشکیل شده است. بخش اول گفتاری پیرامون دموکراسی می باشد. اینکه دموکراسی به زبان ساده چیست و اساساً یک حکومت یا نظام سیاسی دارای چه شرایطی می بایستی باشد تا بتوان آن را مبنی بر دموکراسی دانست. در این بخش همچنین بحث مردم سالاری دینی نیز وارد شده است. اینکه چه نسبت، تفاوت یا تشابه هاتی میان مردم سالاری دینی و دموکراسی وجود دارد. بخش دوم کتاب که در حقیقت بخش اصلی آن است پیرامون اندیشه سیاسی شریعتی می باشد. اینکه شریعتی اساساً حکومت اسلامی یا نظام سیاسی که می بایستی در یک جامعه اسلامی شیعه حکومت نماید را چگونه

پیشگفتار

فلسفه حقوق و عدالت در اصل کندی و کاوی پیرامون اندیشه یا فلسفه سیاسی مرحوم دکتر علی شریعتی می باشد از سه بخش نسبتاً مجزی تشکیل شده است. بخش اول گفتاری پیرامون دموکراسی می باشد. اینکه دموکراسی به زبان ساده چیست و اساساً یک حکومت یا نظام سیاسی دارای چه شرایطی می بایستی باشد تا بتوان آن را مبنی بر دموکراسی دانست. در این بخش همچنین بحث مردم سالاری دینی نیز وارد شده است. اینکه چه نسبت، تفاوت یا تشابه هاتی میان مردم سالاری دینی و دموکراسی وجود دارد. بخش دوم کتاب که در حقیقت بخش اصلی آن است پیرامون اندیشه سیاسی شریعتی می باشد. اینکه شریعتی اساساً حکومت اسلامی یا نظام سیاسی که می بایستی در یک جامعه اسلامی شیعه حکومت نماید را چگونه

تعریف می‌کند، و اینکه میان حکومت دینی مطلوب وی با حکومت مبنی بر دموکراسی چه اختلافات و تفاوت‌هایی وجود دارد. بخش آخر کتاب پیرامون دیدگاه مرحوم شریعتی پیرامون غرب، غرب‌گرایی و غرب‌زدگی می‌باشد. در این بخش نه تنها دیدگاه‌های شریعتی پیرامون غرب آورده شده، بلکه این دیدگاه مورد نقد نیز قرار گرفته‌اند.

در خاتمه می‌ماند تشکر از آقای آرش بهشتی که ویراستاری نسخه جدید کتاب را برعهده گرفتند و ایضاً، خاتم استلا اورشان که با دقت و صبر و تحمل زیاد و در عین حال گشاده‌رویی اصلاحات و تغییرات عدیده متن اولیه کتاب را پذیرا شدند که از ایشان نیز کمال تشکر را دارم.

خرداد ماه ۱۳۹۴

دموکراسی چیست؟

تا یا غم عشق تو مرا کار افتاد بیچاره دلم در غم بسیار افتاد
سیر فتاده بود هم در غم عشق اما نه چنین زار که این بار افتاد

متن اصلی این کتاب که کنکاش و چند و چونی در خصوص اندیشه سیاسی، حکومت و جایگاه آن از منظر مرحوم دکتر علی شریعتی می‌یابند. در اصل مقاله‌ای بود که آن را برای کنگره گرامیداشت آن مرحوم که از سوی دانشگاه مشهد در ۸ مهرماه ۱۳۸۰ برپا شده بود نوشته بودم. وقتی آن مقاله را می‌نوشتیم تصور می‌کردم که مقاله‌ای خواهد شد در ردیف سایر مقالات و سخنرانی‌های دیگر کنگره. اما سخنرانی‌ام در دانشگاه مشهد با موج گسترده‌ای از اعتراض و انتقاد از يك سو و در قطب مخالف آن، با طرفداری از سوی عطای دیگر مواجه شد. فی‌الواقع مهم‌تر از مخالفت‌ها و موافقت‌ها،